

Symposium k hromadným žalobám

Dne 14. listopadu 2018 se konalo ve Vlasteneckém sále Karolina v Praze symposium na téma „Hromadné žaloby“, pořádané Stálou konferencí českého práva ve spolupráci se známou pražskou advokátní kanceláří Císař, Češka, Smutný. Na zásadní odbornou debatu je „více než nejvyšší“ čas, neboť Ministerstvo spravedlnosti již široké veřejnosti představilo věcný záměr zákona o hromadných žalobách a momentálně pracuje na jeho paragrafovém znění, jež by mělo být hotové do března 2019.

Uvodem symposia proto také vystoupila **JUDr. Anežka Janoušková** z oddělení civilního práva odboru legislativy Ministerstva spravedlnosti, která se na přípravě zákona podílí, s příspěvkem „*Hromadné žaloby: legislativní záměry a jejich kontext*“, ve kterém stručně shrnula informace o návrhu zákona. Ten je rozebrán v článku na str. 17-22, z vystoupení doktorky Janouškové bych proto zmínila jen dvě informace „navíc“. Tou první je, že hranicí mezi opt-out a opt-in by měla být částka deset tisíc korun, tou druhou pak, že ministerstvo zvažuje otevřít hromadné žaloby i pro nároky z práva obchodních korporací.

„Akademické“ příspěvky z první části symposia se věnovaly hlavně informacím o hromadných žalobách v zahraničí, především samozřejmě v USA, ale i v Evropě. K nim patřilo vystoupení **Mgr. Jana Balarina, Ph.D.** („*Hromadné žaloby v mezinárodním srovnání*“), **Mgr. Martina Archalouse** („*Ekonomická argumentace v případech hromadných žalob*“) či **Dr. Rity Simon, LL.M., B.A.** („*Kolektivní vymáhání spotřebitelských práv – class action jako ultima ratio*“).

Přiznávám ale, že pro mě byly nejzajímavější příspěvky „praktiků“, ať již jimi byli advokáti, soudci, nebo zástupci spotřebitelů či bankovního sektoru, které poukázaly na možné závažné praktické problémy a rizika při případném zavedení hromadných žalob u nás.

JUDr. Jaromír Císař ze spolupřítomné AK Císař, Češka, Smutný ve svém příspěvku „*Hromadné žaloby optikou hospodářské soutěže*“ zdůraznil především riziko zneužití hromadných žalob v konkurenčním boji, ve kterém dokonce mohou být použity i jako formy legálního vydíraní. Podávání hromadných žalob by podle něj mohlo také ohrozit efektivitu správního řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Jako závažný problém vidí Císař i vyčíslování výše náhrady škody.

Velmi zajímavý byl příspěvek pražského advokáta **Mgr. Vladimíra Polácha**, který ve svém příspěvku „*Zahraniční zkušenosti s hromadnými žalobami*“ zužitkoval svoji praxi s tímto typem žalob v USA a Nizozemsku. Upozornil především na obrovský objem peněz spojený s neúspěchem v hromadné žalobě, ať už na straně žalovaných (ve známých amerických kauzách to jsou miliardy dolarů), nebo na straně žalobců, který je nezbytně nutné řešit uzavřením pojištění. Jako velký problém vidí Polách případné zavedení tzv. discovery, tedy povinnosti žalovaného předložit důkazy, které má ve svém držení, což v praxi může znamenat prohledávání statisíců dokumentů po dobu měsíců i let a s tím spojené obrovské náklady.

Legendární advokát s velkými zkušenostmi s americkými hromadnými žalobami **JUDr. Gerhardt Bubník** ve svém diskusním vystoupení navrhl, aby u nás, vzhledem ke zcela odlišným podmínkám,

byly hromadné žaloby použitelné jen ve sporu o základ nároku, a po případném úspěchu by se pak již podávaly individuální žaloby.

Ze svého vlastního, specifického úhlu samozřejmě přemýšlejí nad hromadnými žalobami soudci. Podle předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem **Mgr. Luboše Dörfla** je hned prvním problémem navrhované téměř všeobecné použití hromadných žalob. „Neměly by se nejdříve vyzkoušet v jednom segmentu, a když se osvědčí, jejich použití rozšířit?“ ptá se. Druhou otázkou je podle Dörfla nastavení procesních pravidel, především otázka pravidel dokazování a otázka zákonného soudce. Vyřešit je ale třeba i otázku, co všechno se bude zveřejňovat v chystaném veřejně přístupném rejstříku hromadných žalob. „Pokud chceme získat efektivní nástroj, je pro to třeba připravit podmínky na soudech,“ uzavřel.

Místopředseda Krajského soudu v Praze pro insolvenční **JUDr. Jiří Grygar, Ph.D.**, se zase ve svém příspěvku věnoval „*insolvenčním konsenkvencím*“. Jak upozornil, tvůrci věcného záměru zákona nijak neřeší vztahy mezi hromadnými žalobami a insolvenčním zákonem, i když je tu řada otázek, které praxe jistě položí. Namátkou: Je možné podat hromadnou žalobu, když je škůdce v insolvenční? A co když půjde žalovaný do insolvence v průběhu řízení? Znamená to, že pak bude řízení přerušeno? A co když žalovaný půjde do insolvence či exekuce nebo požádá o oddlužení až po prohrané hromadné žalobě? Co zahraniční věřitelé? „Na tyto otázky nejsou odpovědi,“ konstatoval Grygar.

Hromadnými žalobami z hlediska spotřebitelských organizací se ve svém vystoupení zabýval **Mgr. Et Mgr. Kryštof Kruliš, Ph.D.**, předseda správní rady Spotřebitelského fóra. Ten zdůraznil, že neziskové organizace sdružené ve Spotřebitelském fóru jsou omezené finančně i personálně, a proto také odmítly nabídku, aby se staly správci a zastupovaly žalobce v hromadných žalobách. Zároveň ale ostře nesouhlasí s tím, aby bylo správcování skupiny podnikáním. „Myslíme si, že správce by měly dělat neziskové organizace, protože by podávaly i ty žaloby, ze kterých by nebyl žádný zisk, ale byly by ve veřejném zájmu. To by nám ale stát musel umožnit například založením speciálního fondu, který by se pak doplňoval z výtěžku vyhraných sporů,“ uvedl Kruliš.

Mgr. Filip Hanzlík, náměstek výkonného ředitele České bankovní asociace, která sdružuje 38 bank a poboček zahraničních bank s licenci ČNB, pak před hromadnými žalobami výslovně varoval. Podle jeho slov mají „velký politický potenciál“ a „mohou přepsat politickou mapu České republiky“.

Ze symposia jsem tak odcházela se dvěma základními otázkami: Opravdu potřebují desetitisíce a statisíce českých občanů k vymáhání svých nároků hromadné žaloby? A opravdu u nás chceme po zkušenostech se všemožnými „šmejdy“ dopustit „byznys“ s hromadnými žalobami?

✦ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ